

Wyjaśnienie Polskiego Związku Alpinizmu i Inicjatywy Środowisk Wspinaczkowych "Nasze Skały" w sprawie działań w projekcie Life +

W związku z licznymi zapytaniami środowiska wspinaczkowego dotyczącego projektu Life+ "**Ochrona cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych charakterystycznych dla obszaru Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd**" Polski Związek Alpinizmu oraz Rada Inicjatywy Środowisk Wspinaczkowych "Nasze Skały" wyjaśniają:

1. Projekt Life+

Na etapie przygotowywania wniosku o dofinansowanie projektu, na przełomie lat 2010/ 2011 roku Polski Związek Alpinizmu został poproszony przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego o pomoc w wytypowaniu skał i jaskiń ze śląskiej części Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, leżących ponadto na terenie obszarów Natura 2000, które powinny zostać uwzględnione w projekcie w celu takiego przemodelowania asekuracji na drogach wspinaczkowych, by chronić murawy kserotermiczne przed nadmierną penetracją. Ta część ewentualnego projektu miała obejmować likwidację starych punktów asekuracyjnych, szczególnie w szczytowych partiach skał oraz na zamontowaniu zjazdowych stanowisk asekuracyjnych, by ograniczyć lub uniemożliwić dostęp do muraw kserotermicznych znajdujących się na szczytach turni, instalację ringów pozwalających wyłącznie na wspinaczkę z „dolną asekuracją”, zaniechanie „asekuracji odgórnej” oraz wytyczaniu takich tras wspinaczki by omijały naskalną roślinność i florę szczelinową. Podobne rozwiązania stosowane są w wielu rejonach wspinaczkowych na świecie, w tym przede wszystkich na Frankenjurze.

Wśród 76 siedlisk wymagających ochrony w obszarach Natura 2000 w Polsce, kilka dotyczy bezpośrednio wspinaczy skalnych i grotolazów na tym obszarze:

- 6210 – murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis*-*Festucion pallentis*)
- 8210 – wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis*
- 8310 – jaskinie nieudostępnione do zwiedzania

Polski Związek Alpinizmu wytypował i przedstawił Zespołowi Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego rejony wspinaczkowe. Liczbę dróg wspinaczkowych określono na 280, a liczbę ringów na 2800, co przedstawia poniższa tabela:

Ukierunkowanie ruchu wspinaczkowego <i>LIFE +</i>				
Ostoja	Rejon	Skąły	Ringi	Stanowiska
Kroczycka	Morsko	Popielarka	1700	170
		Gips		
		Łęczec		
		Okiennik Morski		
	Skarżyce	Barwinek		
		Lew		
		Nietoperzowe		
		Cydzownik		
		Jamnicze		
		Sowie Skąły		
	Łutowiec	Zamkowa		
		Łóżeczko		
		Barak		
		Ule		
Różowa Pantera				
Niegowa	Wielki Bukowiec			
Środkowojurajska	Smoleń	Zegarowe	1100	110
		Goncerzyca		
		Strzegowa		
		Grodzisko		
		Park Jurajski		
		Krzywość		
		Biśnik		
	Ryczów	Straszykowe		
		Cisownik		
		Grochowiec		

Wytypowano i przedstawiono także 20 jaskiń do oczyszczenia (ostatecznie jaskinie zostały przez Komisję Europejską d/s projektów środowiskowych wykreślone z wniosku o dofinansowanie projektu, z argumentacją że "skoro grotolazi doprowadzili do zanieczyszczenia jaskiń, niech sami je oczyszczą").

Realizacja (lub zaniechanie) poszczególnych działań w projekcie w żaden sposób nie była powiązana z dostępem do skał, a tym bardziej – nie mogła wpłynąć na ich zamknięcie dla wspinania.

Ponadto, Polski Związek Alpinizmu został poproszony o deklarację w sprawie przejścia do opieki infrastruktury związanej ze wspinaczką po okresie realizacji projektu, w celu utrzymania jego efektów. W związku z tą prośbą, PZA postawił warunek, by wykonawca wyłoniony w trakcie procedur projektowych zastosował się do dwóch wymogów:

1. Wszystkie osoby instalujące punkty asekuracyjne muszą posiadać uprawnienia ekipierów PZA.
 2. Wszystkie instalowane ringi będą posiadały odpowiednie atesty;
- na co ZPKWŚ przystał.

Poza wymienionymi wyżej postawionymi warunkami, żaden przedstawiciel PZA nie uczestniczył w procedurze wyboru wykonawcy reekipacji - na etapie przygotowania, rozstrzygnięcia ani realizacji zadania.

Działania "okołowspinaczkowe" projektu były niewielką jego częścią (ok. 140 tys. zł wobec ok. 3,7 mln zł całości wartości projektu).

Projekt został wysoko oceniony i w czerwcu 2012 roku skierowany do realizacji. ZPKWŚ zwrócił się do PZA o wytypowanie swojego przedstawiciela do Komitetu Sterującego Projektem. Komitet sterujący nie jest ciałem decyzyjnym (bardziej tytułarnym), lecz doradczym, opiniotwórczym, mogącym ewentualnie coś sugerować Projektodawcy w kwestiach związanych z realizacją projektu. W jego kilkudziesięcioposobowy skład wchodzi naukowcy, przedstawiciele instytucji ochrony przyrody, władz samorządowych wojewódzkich, powiatowych i gminnych, policji, organizacji społecznych, itp.

Zarząd PZA do udziału w Komitecie Sterującym skierował kol. Włodzimierza Porębskiego, pełnomocnika PZA. Posiedzenia Komitetu odbywają się kilka razy do roku i na nich Projektodawca przedstawia stan realizacji poszczególnych zadań.

W związku z opóźnieniem w realizacji zadania "okołowspinaczkowego" o około rok w stosunku do harmonogramu, a trzy-cztery lata od wyznaczenia skał (na których w międzyczasie uległ zmianie stan asekuracji), a także ze względu na zastrzeżenia Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, w projekcie wykonano botaniczny monitoring "stanu zerowego" muraw kserotermicznych oraz wizje lokalne poszczególnych rejonów przez reprezentantów ZPKWŚ, RDOŚ, botanika, ornitologa. Przedstawiciel PZA (Włodzimierz Porębski) wziął udział w wizjach lokalnych w obszarach: Morsko, Skarżyce, Łutowiec, Niegowa.

Podczas wizji zajmowano się poszczególnymi skałami i drogami, ale tylko w kontekście obniżenia stanowisk tam gdzie murawy byłyby "narażone" na nadmierną penetrację lub gniazdowały ptaki. Nie rozpatrywano sprawy ewentualnego dobijania jakichkolwiek ringów, zmiany przebiegu dróg itp.

W wyniku wizji, mimo zdania odrębnego przedstawiciela PZA, całkowicie z projektu wypadł sektor Bukowej Góry (Niegowa) - wobec zastrzeżeń ornitologa i RDOŚ; ponadto nie dało się wykazać, że wspinanie tam już funkcjonowało przed projektem (brak ringów), a projekt nie przewidywał udostępnienia nowych rejonów. W zamian w projekt został włączony Kromołowiec (Niegowonice).

Zgodnie z ustaleniami w projekcie nie przewidywano ingerencji w stan asekuracji na istniejących drogach innej niż:

- a/ obniżenie stanowisk zjazdowych poniżej zasięgu muraw,
- b/ wymianę starych (nie spełniających norm) punktów asekuracyjnych na nowe.

Konieczność uzupełnienia asekuracji na istniejących drogach (np. dobicie pierwszych ringów) pojawiła się dopiero w dokumentacji dołączonej do procedury wyłonienia wykonawcy. Przygotowanie tej dokumentacji nie zostało skonsultowane z przedstawicielem PZA, co uniemożliwiło wprowadzenie odpowiednich korekt przed etapem realizacji zadania.

Zgodnie z zasadami obowiązującymi od początków działalności ekiperskiej w PZA i we wszystkich projektach wymiany asekuracji firmowanych przez PZA i NS, polegających na wymianie i uzupełnianiu asekuracji, wymagana jest – jeżeli to tylko możliwe – konsultacja z autorami dróg i osobami, które je wcześniej ubezpieczały.

Jacek Trzemżalski i Dariusz Pięta, wykonawcy zadań w projekcie Life+, to doświadczeni ekiperzy PZA i mieli możliwość dokonania pewnych zmian w stosunku do przedłożonej dokumentacji – np. nie osadzono ringów na tradycyjnych drogach na Goncerzycy (WRX, 5.10, 5-10-15 i inne) czy Zegarowych Skałach w Smoleniu. Niezrozumiały i nie do zaakceptowania jest fakt, że na niektórych drogach bez potrzeby osadzono dodatkowe punkty asekuracyjne bez konsultacji z autorami dróg i osobami, które instalowały na nich ringi.

2. Kurs i staż ekiperski PZA

Część praktyczna kursu i staż ekiperski w październiku 2014 roku zorganizowane zostały w rejonach i na drogach, na których miały być prowadzone prace w projekcie Life+ w Smoleniu. Nie do zaakceptowania jest fakt, że kursantów i stażystów zaangażowano do pracy społecznej w ramach projektu, w związku z czym poproszono instruktorów o wyjaśnienia. Otrzymaliśmy informację, że drogi reequipowane w ramach kursu i stażu zostały wyłączone z projektu Life+, jednak w świetle dokumentacji złożonej przez wykonawcę w ZPKWŚ okazało się to nieprawdą.

3. Sprzęt ekiperski PZA

Wykonawca działań ekiperskich w projekcie Life+ nie zwrócił się do PZA o zgodę, aby prace realizowane w ramach projektu wykonywane były z użyciem sprzętu (wiertarki, dozowniki klejów, szlifierka kątowna), będącego własnością PZA (Związek nie wyraziłby takiej zgody, z uwagi na komercyjny charakter prac).

Zarząd Polskiego Związku Alpinizmu zapoznał się z wyjaśnieniami złożonymi przez Kolegę Darka Pięta, którym niestety nie dał wiary. W konsekwencji utraty zaufania wobec osoby Przewodniczącego KWSk Zarząd podjął decyzję o zmianach personalnych w Komisji Wspinaczki Skalnej. Na początku lutego 2015 r. przyjęto rezygnację kol. Dariusza Pięta z funkcji przewodniczącego KWSk. Do czasu pełnego wyjaśnienia sprawy kol. Dariusz Pięta i kol. Jacek Trzemżalski nie mogą być beneficjentami materiałów ekiperskich i innych środków pochodzących z budżetu PZA, zostali też zobowiązani do bezzwłocznego zwrotu sprzętu będącego własnością PZA, który jest w ich posiadaniu.

4. Przewodnik wspinaczkowy

Po ogłoszeniu zapytania ofertowego na opracowanie i wykonanie przewodnika wspinaczkowego w ramach projektu, Polski Związek Alpinizmu zwrócił uwagę osobom przygotowującym przetarg ze strony ZPKWŚ, że specyfikacja istotnych warunków zamówienia jest sformułowana w sposób uniemożliwiający rzetelne wykonanie zadania – zarówno jeżeli chodzi o czas wykonania, jak i zakres tematyczny przewodnika i jego objętość. Niestety Szczegółowe Istotne Warunki Zamówienia nie zostały zmienione. Pojawiające się informacje o możliwym naruszeniu praw autorskich przy opracowywaniu przewodnika budzą nasz głęboki niepokój. Z uwagi na fakt, że

poza wymienionym wyżej zwróceniem uwagi na SIWZ, żaden przedstawiciel PZA nie uczestniczył w procedurze wyboru wykonawcy przewodnika - na etapie przygotowania, rozstrzygnięcia ani realizacji zadania , nie znamy ustaleń pomiędzy wykonawcą a ewentualnymi pokrzywdzonymi, mamy nadzieję że sprawa zostanie rzetelnie wyjaśniona.

Zarząd Polskiego Związku Alpinizmu
Rada Inicjatywy Środowisk Wspinaczkowych „Nasze Skały”